

**ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ISTARSKE ŽUPANIJE
SLUŽBA ZA ZDRAVSTVENU EKOLOGIJU
ODJEL ZA ZAŠTITU I UNAPREĐENJE OKOLIŠA**

**KAKVOĆA PRIRODNIH RESURSA VODA
UKLJUČENIH U VODOOPSKRBU
U ISTARSKOJ ŽUPANIJI
U 2008.godini**

PULA, travanj 2009.

Naslov: **KAKVOĆA PRIRODNIH RESURSA VODA UKLJUČENIH U
VODOOPSKRBU U ISTARSKOJ ŽUPANIJI U 2008.godini**

Izvršitelj: **Zavod za javno zdravstvo Istarske županije**
Služba za zdravstvenu ekologiju
Odjel za zaštitu i unapređenje okoliša
Laboratorij za pitke i površinske vode

Vladimira Nazora 23, Pula

Naručitelj: **ISTARSKA ŽUPANIJA**
Flanatička 29 Pula

Dokument br.: 04/01-100/1-08

Izradili: Mr.sc. Sonja Diković dipl.ing.kem.tehn. _____

Voditelj Odjela za zaštitu i unapređenje
okoliša:

Silvana Mladinov, dipl.ing.kem.tehn.

Voditelj Službe za zdravstvenu
ekologiju:

Aleksandar Stojanović, dr.med.spec.epid.

Pula, travanj 2009.

SADRŽAJ

STRANICA

UVOD	1/54
1. Predmet ispitivanja	2/54
1.1. Mjerne postaje i učestalost ispitivanja	2/54
1.2. Obim ispitivanja.....	3/54
1.3. Metode ispitivanja	4/54
1.4. Ocjena kakvoće voda	5/54
2. Rezultati ispitivanja	7/54
2.1. Izvori	7/54
2.1.1. Izvori Istraskog vodovoda Buzet	7/54
2.1.2. Izvori vodovoda Labin.....	9/54
2.1.3. Izvor i bunari vodovoda Pula	14/54
2.2. Akumulacija Butoniga	24/54
2.3. Usporedba karakterističnih pokazatelja voda u vodoopskrbnom sustavu	26/54
2.4. Ocjena prema Uredbi o opasnim tvarima u vodama	29/54
Zaključak	30/54
Prilog	
Tablice sa statističkom obradom i ocjenom kvalitete voda	32/54

UVOD

Program praćenja kvalitete prirodnih resursa voda, koje se koriste u vodoopskrbnom sustavu Istarske županije, nastavljen je u 2008. godini. Program je nadopunjen rezultatima ispitivanja izvorišta iz monitoringa voda na vodnom području primorsko-istarskih slivova za 2008.godinu, koji provode Hrvatske vode.

Monitoring prirodnih resursa za potrebe vodoopskrbe važan je u cilju procjene aktualnog stanja voda, mogućeg rizika od onečišćenja, poduzimanja mjera zaštite, kao i procjene mogućeg pročišćavanja voda za tu specifičnu namjenu.

Za potrebe javne vodoopskrbe, kvaliteta prirodne vode je polazište za procjenu mogućeg utjecaja i rizika po ljudsko zdravlje, potrebe nadogradnje postojećih tehnoloških postupaka ili uvođenja novih u postizavanju standarda vode za piće.

Kvaliteta voda u sustavu vodoopskrbe Istarske županije predmet je posebnog elaborata.

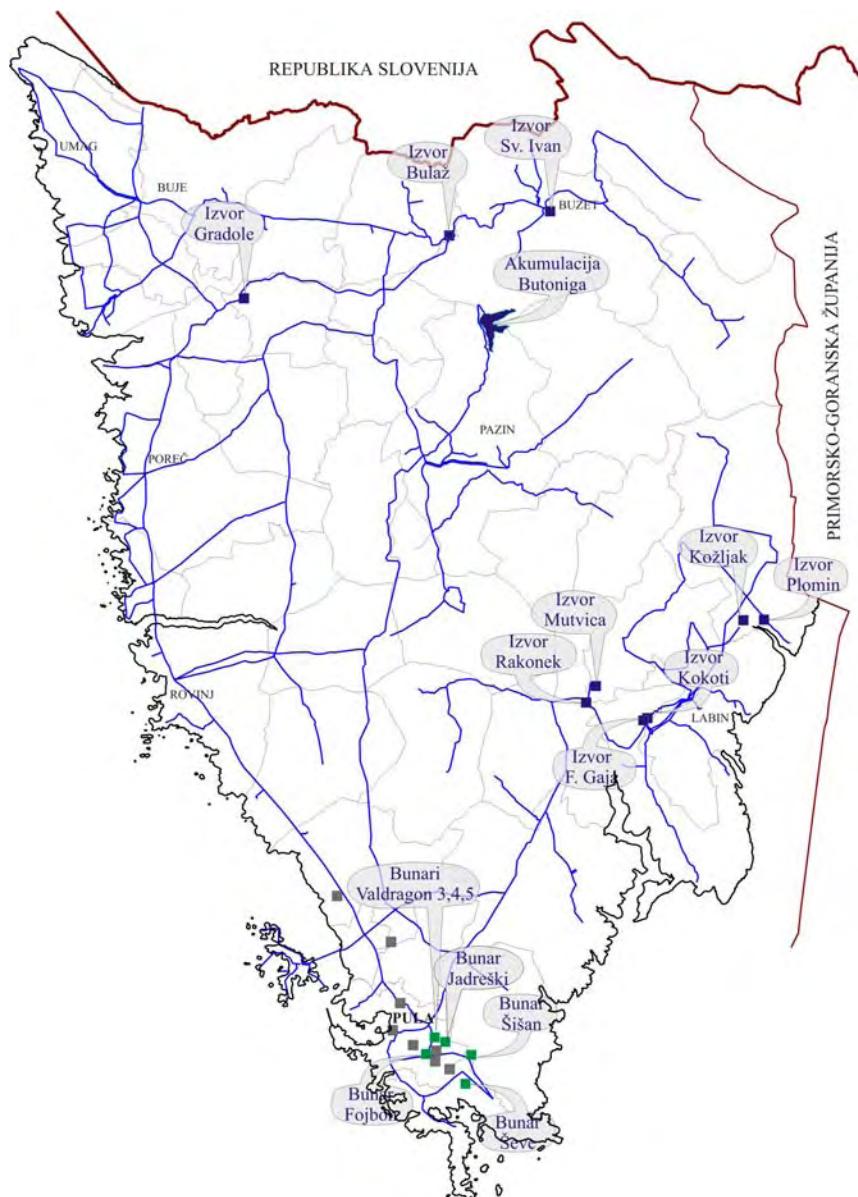
1. Predmet ispitivanja

1.1. Mjerne postaje i učestalost ispitivanja

Resurse voda koje se koriste u vodoopskrbi u Istarskoj županiji čine:

- podzemne vode – izvori i bunari
- površinske vode - akumulacija.

Mjerne postaje su prikazane na slici br.1.

Slika br.1. Prikaz mjernih postaja na vodama koje se koriste u vodoopskrbi u Istarskoj županiji

Tablica br.1. Učestalost ispitivanja

IZVORI, BUNARI I AKUMULACIJA UKLJUČENI (stalno ili povremeno) U VODOOPSKRBU	
IZVORI	UČESTALOST ISPITIVANJA
Sveti Ivan	12 x – program Hrvatske vode
Gradole	12 x – program Hrvatske vode
Bulaž	12 x – program Hrvatske vode
Rakonek	12 x – program Hrvatske vode
Fonte Gaja	12 x – program Istarske županije
Kokoti	12 x – program Hrvatske vode
Plomin	12 x – program Istarske županije
Kožljak	12 x – program Istarske županije
Mutvica	12 x – program Hrvatske vode
BUNARI*	
Ševe	12 x – program Istarske županije
Šišan	4 x – program Istarske županije
Jadreški	4 x – program Istarske županije
Tivoli	6 x – program Hrvatske vode
Campanož	2 x – program Istarske županije
Peroj	2 x – program Istarske županije
Škatari	2 x – program Istarske županije
Karpi	2 x – program Istarske županije
Rizzi	2 x – program Istarske županije
Lokvere	1 x – program Istarske županije
AKUMULACIJA BUTONIGA	
Na dubini 0,5 m od površine	12 x – program Hrvatske vode
Mjesto usisa za vodoopskrbu	12 x – program Istarske županije
pridneni sloj – 1m od dna	12 x – program Hrvatske vode

* Bunari koje koristi Vodovod Pula, a koji su izvan sustava vodoopskrbe, uzorkuju se 2 x godišnje u različitim hidrološkim uvjetima, dok se bunari u vodoopskrbi uzorkuju različito, 4-12 x godišnje, ovisno o periodu uključenosti u sustav vodoopskrbe i tehničkim mogućnostima uzorkovanja dok su izvan sustava vodopskrbe.

1.2. Obim ispitivanja

Ispitivani pokazatelji kakvoće vode:

- organoleptička svojstva vode;
- temperatura, pH, alakalitet (karbonatni, hidrokarbonatni, hidroksidni), tvrdoča (kalcijeva, magnezijeva, karbonatna, nekarbonatna), električna vodljivost, isparni ostatak 105°C, suspendirane tvari;
- otopljeni kisik i zasićenje kisika, KPK-permanganat, BPK₅ ;

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ISTARSKE ŽUPANIJE Služba za zdravstvenu ekologiju * Odjel za zaštitu i unapređenje okoliša	Oznaka dokumenta: 04/01-100/1-08
--	-------------------------------------

- hranjive soli: dušikovi i fosforni spojevi;
- anionski detergenti, cijanidi, fenoli;
- ukupne masnoće i mineralna ulja, lakohlapivi organski ugljikovodici, organoklorni pesticidi i poliklorirani bifenili, policiklički aromatski ugljikovodici;
- teški metali (Cd, Cu, Zn, Fe, Mn, Cr u.k., Pb, Hg, Ni)
- bakteriološki pokazatelji (ukupni koliformi, fekalni koliformi/*Escherichia coli*, fekalni streptokoki (enterokoki), broj bakterija na 37°C, sulfitoreducirajuće klostridije, *Pseudomonas aeruginosa*).

1.3. Metode ispitivanja

Korištene analitičke metode prikazane su u tablici br.2.

Tablica br. 2. Popis analitičkih metoda ispitivanja

Pokazatelj	Mjerna jedinica	Analitička metoda
Temperatura	°C	*St.Meth. 2550 B.
pH		HRN ISO 10253:1998.
Boja	Pt/Co skala	St.Meth. 2120 B.
Električna vodljivost	µS/cm	HRN EN 27888:2008
Mutnoća	NTU	HRN EN ISO 7027:2001
Slobodni CO ₂	mg/L	St.Meth. 4500-CO ₂ C.
otopljeni kisik	mgO ₂ /L	HRN EN 25813:2003
zasićenje kisikom	%	računski
BPK ₅	mgO ₂ /L	HRN EN1899-2:2004
KPK permanganat	mgO ₂ /L	metoda po Kubel Tiemann-u
Alkalitet m-, p- vrijednost	mgCaCO ₃ /L	HRN EN ISO 9963-1:1998
Kloridi	mg/L	HRN EN ISO 10304-1:1998
Sulfati	mg/L	HRN EN ISO 10304-1:1998
Tvrdoća	mgCaCO ₃ /L	HRN ISO 6059:1998
Isparni ostatak	mg/L	St.Meth. 2540 B.
suspendirana tvar	mg/L	HRN ISO 11923:1998
Amonij	mgN/L	ISO 7150/1:1984.
Nitriti	mgN/L	HRN EN 26777:1998
Nitrati	mgN/L	HRN EN ISO 10304-1:1998
N organski	mgN/L	St.Meth. 4500-N _{org} . B.
Ortofosfati	mgP/L	St.Meth. 4500-P E.
ukupni fosfor	mgP/L	St.meth. 4500-P; B5; E.
Fenoli	mg/L	St.Meth. 5530 B.; C.
anionski detergenti	mg/L	ISO 7875-1; 1996

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ISTARSKE ŽUPANIJE Služba za zdravstvenu ekologiju * Odjel za zaštitu i unapređenje okoliša	Oznaka dokumenta: 04/01-100/1-08
--	-------------------------------------

org.klor.peстicidi i PCB	µg/L	GC-ECD IAEA-MEL, Monaco 1995
ukupna i miner. ulja	mg/L	DIN 38409 H18
LHKU	trikoretilen	µg/L
	tetrakloretilen	µg/L
	kloroform	µg/L
	bromoform	µg/L
Bakar (Cu)	µg/L	ETAAS St.Meth. 3113 B:1998
Cink (Zn)	µg/L	FAAS St.Meth. 3111 B:1998
Kadmij (Cd)	µg/L	ETAAS St.Meth. 3113 B:1998
Krom ukupni (Cr)	µg/L	ETAAS St.Meth. 3113 B:1998
Nikal (Ni)	µg/L	ETAAS St.Meth. 3113 B:1998
Olovo (Pb)	µg/L	ETAAS St.Meth. 3113 B:1998
Živa (Hg)	µg/L	AAS –tehnika hladnih para, St.Meth. 3112 B:1998
Željezo (Fe)	µg/L	FAAS St.Meth. 3111 B:1998
Mangan (Mn)	µg/L	FAAS St.Meth. 3111 B:1998
Natrij (Na)	mg/L	HRN EN ISO 14911:2001
Kalij (K)	mg/L	HRN EN ISO 14911:2001
Kalcij (Ca)	mg/L	HRN EN ISO 14911:2001
Magnezij (Mg)	mg/L	HRN EN ISO 14911:2001
Ukupni koliformi	br./100 mL	HRN EN ISO 9308-1:2000
Fekalni koliformi Escherichia coli	br./100 mL	HRN EN ISO 9308-1:2000
Enterokoki	br./100 mL	HRN EN ISO 7899-2:2000
Broj kolonija 37°C	br./mL	HRN EN ISO 6222:2000
Broj kolonija 22°C	br./mL	HRN EN ISO 6222:2000
TOC	mg/L	HRN EN 1484:2002

*APHA Standard Methods 20th Edition, 1998.

1.4. Ocjena kakvoće voda

Osnovu ocjene prirodnih voda čine:

- Uredba o klasifikaciji voda (NN 77/98)
- Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o klasifikaciji voda (NN 137/08)
- Uredba o opasnim tvarima u vodama (NN 137/08)
- Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (NN 47/08)

U 2008. godini došlo je do promjene zakonskih propisa, pa su promijenjeni i određeni kriteriji ocjene voda i tumačenja:

1. Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o klasifikaciji voda (NN 137/08) izmjenjeno je niz članaka iz prethodne Uredbe. Uredba iz 2008. se odnosi isključivo na površinske vode. Pokazatelji za klasifikaciju su fizikalno-kemijski, pokazatelji režima kisika, hranjive tvari i biološki pokazatelji.
 - Vode izvora se uzorkuju na prelevima izvora, odnosno mjestima istjecanja iz podzemnog vodonosnika, pa se ocjenjuju kao površinske vode.
 - Podzemne vode se ne klasificiraju prema Uredbi (NN 137/08). Termin "Podzemne vode" označava sve vode ispod površine tla u zoni saturacije i u izravnom dodiru s tlom i pod-tlom.
 - Dezinficirane, obrađene vode u vodoopskrbnom sustavu se ne klasificiraju prema Uredbi (NN 137/08).
2. Novim Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (NN 47/08) izmjenjene su MDK pojedinih pokazatelja.
 3. Na temelju monitoringa izvorišta Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji s pravnom osobom koja koristi i upravlja vodoopskrbnim sustavom i Hrvatskim vodama obavlja procjenu opasnosti od onečišćenja izvorišta.
 4. Uredba o opasnim tvarima u vodama (NN 137/08) propisuje koje se tvari i u kojim količinama smatraju opasnim tvarima u površinskim vodama. Za velik broj "ostalih" opasnih tvari nisu propisane PGK – prosječne godišnje koncentracije i MDK – maksimalno dozvoljene koncentracije.

Kako je do 2007. godine zaključno sprovedena klasifikacija podzemnih i površinskih voda prema važećoj Uredbi o klasifikaciji voda (NN 77/98), u prikazu rezultata je na taj način napravljena klasifikacija i za 2008. godinu. Osnovni cilj takvog načina prikazivanja je da se može slijediti kontinuitet kvalitete voda, svodeći ih na zajednički nazivnik istih kriterija za ocjenjivanje i da se mogu uspoređivati, obzirom da se koriste za istu namjenu.

Komentari koji se odnose na trendove pojedinih pokazatelja, izneseni su na osnovi prošlogodišnjeg izještaja o kvaliteti prirodnih resursa voda koje su uključene u vodoopskrbu u Istarskoj županiji.

2. REZULTATI ISPITIVANJA

2.1. IZVORI

U vodopskrbni sustav uključeni su izvori Sveti Ivan, Gradole, Rakonek, Fonte Gaja, Kokoti, Plomin, Kožljak, a postoji mogućnost uključivanja Mutvice i Bulaža.

Izvorske vode imaju prirodna geokemijska svojstva osobita za vode I - II vrste, na osnovu električne vodljivosti, parametra koji je mjeru sadržaja otopljenih iona. Odstupanje od planirane kategorije na fizikalno kemijskim parametrima je indirektni pokazatelj porasta tvrdoće vode i njenog prirodnog ionskog sastava. Nije pokazatelj onečišćenja.

Izvori imaju izrazito bujični karakter. To znači da reagiraju pojavnama naglim povećanja protoka i velikih mutnoća u kišnim periodima. Mutnoće su osobito izrazite na početku kiša, a ovise o količini i intenzitetu padalina i prethodnom trajanju sušnog perioda. Povećan sadržaj suspendiranog materijala ima za posljedicu jako povećanje bakteriološkog onečišćenja, teških metala, osobito željeza, mangana i u manjoj mjeri bakra, a povremeno i lipofilnih organskih tvari, kao što su npr. mineralna ulja. U ustaljenim hidrološkim uvjetima, kvaliteta izvorskih voda je za nekoliko vrsta bolja (do I ili II vrste), ali je bakteriološko onečišćenje stalno prisutno, iako za nekoliko redova veličine niže. Najveća odstupanja od planirane I kategorije voda, vode izvora imaju zbog sadržaja nitrata, koji imaju trend porasta. Nitrati su na svim izvorima, niži od 4 mg N/L, osim na izvoru Gradole, na kojem nitrati povremeno prelaze 4 mg N/L, što ne predstavlja problem u korištenju za ljudsku namjenu, ali je pokazatelj ukupnog organskog opterećenja u sливу извора.

Najmanje promjene u kvaliteti imaju izvori podno Ćićarije, Kožljak i Plomin, a povremeno je voda zdravstveno ispravna i prema bakteriološkim pokazateljima.

2.1.1. Izvori Istarskog vodovoda Buzet

Izvor Sveti Ivan

Voda izvora Sv. Ivan ima dobre organoleptičke osobine, dobro je zasićena kiskom (88-112 %), a temperatura vode kreće se od 11,8 do 14,2°C. Izvor je osobit po naglim povećanjima mutnoće u kišnim periodima, pa su u toku 2008. godine zabilježene mutnoće do 14,9 NTU jedinica.

U tablici br.3. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.1. Priloga.

Tablica br.3. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	I	I	I	I	I
Režim kisika	I	I	I	I	I	I
Hranjive tvari	I	II	II	II	III	II
Voda za piće						
Mutnoća, suspendirane tvari, željezo, mangan, bakteriološki pokazatelji						

Odstupanje od I vrste voda je na sadržaju ukupnog dušika (II vrsta) zbog povišenog sadržaja nitrata (trend porasta prema vrijednostima 1,0 do 1,5 mgN/L – III vrsta).

S pojавom zamućenja izvora, u porastu je koncentracija željeza i mangana, koji su vezani na suspendirane čestice.

Bakteriologija vode se značajno mijenja ovisno o hidrološkim prilikama u slivu, ali su bakterije fekalnog porijekla stalno prisutne u vodi izvora.

Izvor Gradole

Voda izvora Gradole ima dobre organoleptičke osobine, a mutnoća se kreće do max 9,5 NTU jedinica. Zasićenje kisika varira u rasponu od 68-104 %, a temperatura vode kreće se od 13,4 do 16,0°C. Voda je vrlo visoke tvrdoće (prosječno oko 20°dH), a osobitost izvora je da u dužim sušnim periodima, raste sadržaj magnezija.

U tablici br.4. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.2. Priloga.

Tablica br.4. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	II	II	II	II	II
Režim kisika	I	I	I	I	I	II
Hranjive tvari	I	IV	IV	IV	IV	IV
Voda za piće						
Mutnoća, suspendirane tvari, bakteriološki pokazatelji						

Najveće odstupanje u kvaliteti vode je zbog sadžaja nitrata (IV vrsta), koji su glavni nosioci sadržaja ukupnog dušika (III vrsta). Nitrat ima trend porasta prema prosječnim vrijednostima oko 4 mgN/L.

U mjerljivim koncentracijama pojavljuju se bakar, željezo i mangan. Izmjerene koncentracije navedenih metala znatno su ispod MDK za vodu za piće.

Bakteriologija vode se značajno mijenja ovisno o hidrološkim prilikama u slivu, ali su bakterije fekalnog porijekla stalno prisutne u vodi izvora.

Izvor Bulaž

Voda izvora ima dobre organoleptičke osobine. Povremena su jača zamućenja do 24 NTU jedinica. Zasićenje kisika varira u vrlo širokom rasponu od 53-129 %, a temperatura vode kreće se od 10,5 do 16,8°C. Rasponi temperature vode su obično i veći, zbog mjesta uzorkovanja iz jezera – okna uzlaznog izvora, a ne direktno iz podzemnog vodonosnika.

U tablici br.5. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.3. Priloga.

Tablica br.5. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode							
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	
Fizikalno-kemijski	I	II	II	II	II	II	II
Režim kisika	I	I	I	I	I	I	III
Hranjive tvari	I	III	III	III	III	III	II
Voda za piće							
Mutnoća, suspendirane tvari, bakteriološki pokazatelji							

Odstupanje od I kategorije pokazuju spojevi dušika (nitrati i ukupni dušik) i ukupni fosfor. Nitrati (II – III vrsta) su glavni nosioci ukupnog sadržaja dušika (II vrsta) i imaju trend porasta prema vrijednostima oko 1,5 mgN/L, slično kao na izvoru Sv. Ivan, ali su prosječne godišnje vrijednosti nešto više (0,1 – 0,2 mgN/L). Sadržaj ukupnog fosfora nema izražen trend (II vrsta).

Od metala, u mjerljivim koncentracijama pojavljuju se bakar, cink, željezo i mangan, ali znatno ispod MDK vode za piće.

Sadržaj organskih spojeva je nizak, uglavnom ispod granice detekcije metode.

Bakteriologija vode se značajno mijenja ovisno o hidrološkim prilikama u slivu, ali su bakteriološki pokazatelji fekalnog onečišćenja stalno prisutni u vodi izvora.

2.1.2. Izvori Vodovoda Labin

Izvori Kokoti

Iako su izvori na lijevoj obali rijeke Raše osobiti po niskim zamućenjima, izvor Kokoti je u prosincu 2008., zbog obilnih kiša i pojave poplave u dolini Raše, bio zamućen. Zasićenje kisika

varira u velikom rasponu od 66-104%, a temperatura vode kreće se od 13,2 do 14,8°C. Na kemijsam vode utječu povremena povećanja saliniteta, pa višestruko raste sadžaj klorida, sulfata, natrija, kalija i magnezija. Općenito, varira sadžaj otopljenih iona, koji utječe na porast nekarbonatne tvrdoće, stoga i odstupanje fizikalno kemijskih pokazatelja u odnosu na planiranu vrstu vode.

U tablici br.6. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.4. Priloga.

Tablica br.6. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode							
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	
Fizikalno-kemijski	I	II	II	II	III	III	
Režim kisika	I	I	I	I	II	II	
Hranjive tvari	I	III	III	III	III	III	
Voda za piće							
Mutnoća, suspendirane tvari, fosfati, bakteriološki pokazatelji							

Odstupanja od planirane vrste voda su zbog povremenih porasta slanosti na izvoru i sadržaja hranjivih tvari, koji pokazuje trend porasta, kako na sadržaju ukupnog dušika (II – III vrsta). Uzrok povećanog sadržaj dušika su nitrati (III vrsta) i ukupni fosfor (III vrsta). U porastu je sadržaj i otopljenih fosfata.

Sadržaj organskih spojeva je nizak, uglavnom ispod granice detekcije metode.

Od teških metala u vodi su određene mjerljive koncentracije bakra, željeza i mangana. Koncentracije navedenih metala znatno su niže od MDK vode za piće, a raspon vrijednosti niži je u odnosu na izvore u sливу rijeke Mirne.

Izvor je stalno bakteriološki onečišćen.

Izvor Fonte Gaja

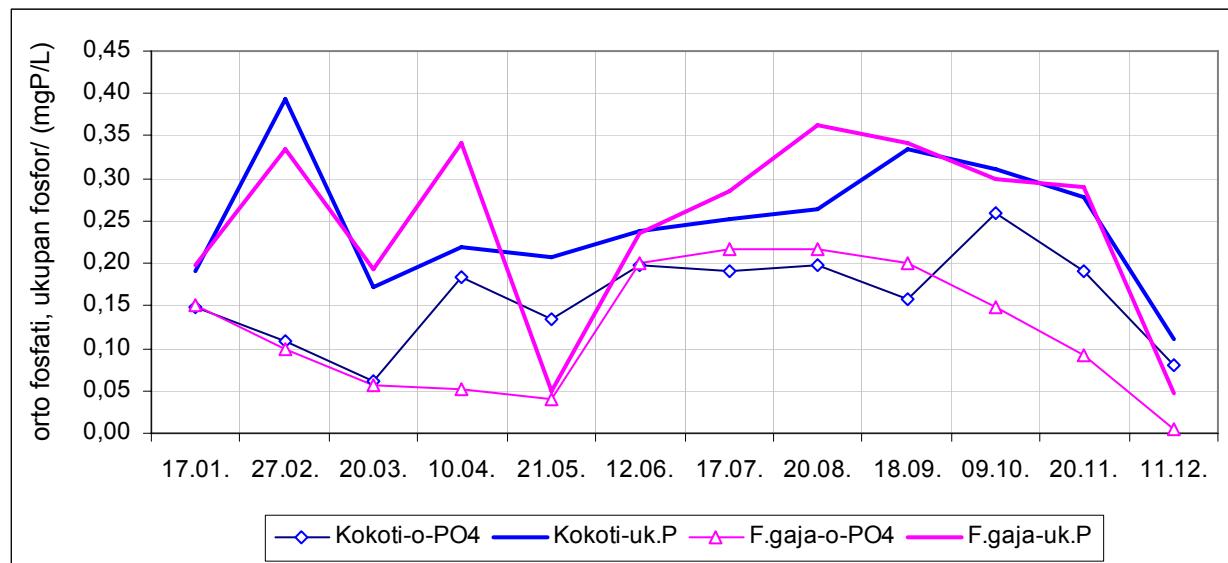
Izvor Fonte Gaja nalazi se neposredno uz izvor Kokoti i u vodoopskrbi oba izvora predstavljaju sustav Fonte Gaja – Kokoti. Vrlo su sličnih geokemijskih i ostalih kemijskih osobina vode. Kao i na izvoru Kokoti, ekstremni uvjeti kiša doveli su do neuobičajenih zamućenja izvora u prosincu 2008. godine (iznad MDK vode za piće). Povremena su povećanja slanosti, naročito u ljetnom periodu nižih vodostaja, pa je odstupanje od planirane vrste vode vezano uz povećanja slanosti i nekarbonatne tvrdoće, odnosno otopljenih iona, uglavnom klorida i natrija. Zasićenje kisika varira u rasponu od 74-92 %, a temperatura vode kreće se od 13,0 do 14,5°C.

U tablici br.7. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.5. Priloga.

Tablica br.7. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	II	II	II	III	III
Režim kisika	I	I	I	I	I	II
Hranjive tvari	I	III	III	III	III	III
Voda za piće						
Mutnoća, suspendirane tvari, fosfati, bakteriološki pokazatelji						

Najznačajniji doprinos porastu hranjivih tvari daju nitrati (III vrsta) i fosfor i to kako u svom otopljenom obliku, tako i kao ukupan fosfor (III vrsta). Sadržaj fosfora ima trend porasta. Od dušikovih spojeva najznačajniji je nitrat, koji također ima trend porasta. Na sl. br.2. prikazano je godišnje kretanje spojeva fosfora na sustavu Fonte Gaja – Kokoti.

Sl.br.2. Promjena spojeva fosfora tokom godine na sustavu Fonte Gaja - Kokoti

U zimsko-proljetnom periodu veći je udio ukupnog fosfora (organski fosfati vezani na biljke, čvrsti otpad ili drugi organski materijal). Nakon raspadanja organski fosfor se prevodi u topljive fosfate. Stanje zabilježeno početkom 2008. godine, koje se odnosi na velik porast ukupnog fosfora na oba izvora, nije uobičajeno i pokazatelj je dodatnog utjecaja organskih tvari koje su sadržavale vezan fosfor. Uobičajeno stanje je da porast otopljenih fosfata prati i prast vezanog fosfora i obrnuto. Početkom ljetnog perioda slijedi porast otopljenih fosfata, vjerojatno

kao posljedica raspada organskog materijala koji sadrži fosfor, a tada je i omjer između pokazatelja najmanji. U periodu najnižih vodostaja sadržaji fosfata i ukupnog fosfora dostižu svoj maksimum i imaju podjednak omjer.

Organski spojevi (fenoli, pesticidi, lakohlapivi klorirani ugljikovodici, aromatski ugljikovodici) prisutni su u vrlo niskim koncentracijama. Od teških metala u mjerljivim koncentracijama pojavljuju se bakar, željezo i mangan, iako znatno ispod MDK vode za piće, dok su pojave kroma i nikla povremene i u tragovima.

U vodi izvora stalno su prisutne bakterije fekalnog porijekla.

Izvor Kožljak

Kožljak je izvor s vrlo kvalitetnom vodom, bistrom tokom cijele godine i izvrsnih organoleptičkih osobina. Srednja vrijednost temperature vode je u 2008. godini bila nešto viša (za 0,2 °C) od uobičajenih godišnjih prosjeka od 9,8 °C, sa vrlo malim kolebanjima tokom godine ($\pm 0,5$ °C) u odnosu na ostale izvore. Voda izvora spada u najmekše vode u Istri (do max 8 °dH).

U tablici br.8. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.6. Priloga.

Tablica br.8. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	I	I	I	I	I
Režim kisika	I	I	I	I	I	I
Hranjive tvari	I	II	II	II	II	II
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji						

Odstupanje od planirane vrste vode pokazuje ukupan dušik (II vrsta), odnosno nitrat (II vrsta), iako su vrijednosti najniže zabilježene na izvorima. Nitrati imaju trend porasta prema prosječnim vrijednostima od 0,6-0,8 mgN/L.

Svi ostali pokazatelji (ostale hranjive tvari, teški metali, organski spojevi i ostali ispitivani pokazatelji onečišćenja) uglavnom su ispod granice detekcije metoda.

Na izvoru Kožljak je u većem dijelu godine voda i bakteriološki ispravna, odnosno nema prisutnih bakterija fekalnog porijekla. Povremeno bakteriološko onečišćenje je vrlo nisko.

Izvor Plomin

Izvor Plomin ima dobre organoleptičke osobine i bistar je tokom cijele godine. Geokemijski sastav vode sličan je vodi izvora Kožljak, ali su sve vrijednosti povišene, kao rezultat većeg sadržaja otopljenih iona. Temperatura vode je također viša i kreće se od 12,0 – 12,8°C.

U tablici br.9. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.7. Priloga.

Tablica br.9. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	I	I	I	I	I
Režim kisika	I	I	I	I	I	I
Hranjive tvari	I	II	II	II	II	II
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji						

Slično kao na izvoru Kožljak i na ovom izvoru postoji blagi trend porasta nitrata (II vrsta), čime se povećava sadržaj ukupnog dušika do II vrste.

Svi ostali pokazatelji (ostale hranjive tvari, teški metali, organski spojevi i ostali ispitivani pokazatelji onečišćenja) uglavnom ispod granice detekcije metoda ili imaju niske vrijednosti.

Ovo je također rijedak izvor na kojem je povremeno voda bakteriološki ispravna, ali u periodima kad je bakteriološki neispravna, ono je nešto većeg opsega u odnosu na izvor Kožljak.

Izvor Mutvica

Izvor Mutvica je izvor na lijevoj obali rijeke Raše, koji ima mogućnost priključivanja u sustav javne vodoopskrbe, ali je rijetko uključen. Izvor je osobit po vrlo niskim zamućenjima, ali je intenzivno kišno razdoblje u prosincu 2008. imalo za posljedicu povećanje mutnoće i na ovom izvoru. Zasićenje kisika varira od 53-93 %, a temperatura vode kreće se od 13,4 do 18,0°C. Uzrok velikom rasponu sadržaja kisika i temperature je u mjestu uzorkovanja na preljevu, gdje postoji velik utjecaj temperature zraka i ostalih vanjskih uvjeta.

U tablici br.10. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.8. Priloga.

Tablica br.10. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	II	II	II	II	II
Režim kisika	I	II	I	I	I	III
Hranjive tvari	I	III	III	III	III	III
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji						

Nitrati (III vrsta) su glavni nosioci i uzrok sadržaju ukupnog dušika (II vrsta) i pokazuju trend porasta.

Bakteriologija vode je prosječno niska, ali su bakterije fekalnog porijekla stalno prisutne u vodi izvora.

2.1.3. Izvor i bunari Vodovoda Pula

Izvor Rakonek

Izvor Rakonek je izvor na desnoj obali rijeke Raše. Osobit je po jakim zamućenjima u kišnim periodima, a u 2008. su zabilježene mutnoće do 35 NTU jedinice. Zasićenje kisika varira od 58-100 %, a temperatura vode kreće se od 12,4 do 14,0°C. Na kemizam vode utječe samo razrijeđenje zbog velikog priliva površinskih voda u slivu.

U tablici br.11. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.9. Priloga.

Tablica br.11. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	II	II	II	II	II
Režim kisika	I	II	I	I	I	II
Hranjive tvari	I	III	III	III	III	III
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji, mutnoća						

Od hranjivih tvari, najveće odstupanje ima nitrat (III vrsta) koji ima trend porasta, pa je i sadržaj ukupnog dušika III vrste. Ukupni fosfor varira od I-III vrste.

Teški metali, koji su određeni u mjerljivim koncentracijama su željezo, mangan i cink. Koncentracije su značajno ispod graničnih vrijednosti za vodu za piće.

Bakteriologija vode ovisi o hidrološkim prilikama u slivu, ali su fekalne bakterije stalno prisutne u vodi izvora.

Bunari pulskog područja

Bunari su kao resursi vode za vodoopskrbu karakteristični za pulsko područje. Od ukupno 13 bunara, koji su obuhvaćeni programom ispitivanja, u 2008. godini samo je bunar Šišan bio stalno uključen u sustav vodoopskrbe. Osobina bunara je da se tehnički ne može istovremeno uzorkovati sirova i dezinficirana voda, pa se u slučajevima, kad je pojedini bunar uključen u vodoopskrbu, može uzorkovati samo prerađena, dezinficirana voda. Mogućnost uzorkovanja prirodne vode zapravo znači da bunar u trenutku uzorkovanja nije uključen u javnu vodoopskrbu. Bunari koji kontinuirano godinama nisu uključeni u vodoopskrbu uzorkuju se dva puta u različitim hidrološkim uvjetima, dok se ostali uzorkuju prema tehničkim mogućnostima uzorkovanja.

Bunari pulskog područja, koji su smješteni uglavnom jugoistočno od grada u smjeru Medulina i Pomeria, imaju vrlo slične geokemijske osobine. Vode su vrlo tvrde, dominantan je kalcijev hidrogenkarbonat, ali je viši i sadržaj nekarbonatne tvrdoće u odnosu na izvorske vode (natrijeve i magnezijeve soli – kloridi i sulfati). Posebno je naglasak na nitratima, čiji sadržaj nije geokemijskog porijekla, nego je rezultat dugogodišnjeg unosa tvari koje sadrže dušik. Jedan od značajnih izvora je utjecaj sa obradivih površina, bilo upotrebom gnojiva različitog porijekla ili utjecaj produkata raspadanju organskih tvari (krajnji produkt oksidacije dušikovih spojeva je nitrat). Drugi izvor, često zanemaren, je neriješen sustav odvodnje otpadnih voda čime otpadne vode dospijevaju kroz slojeve tla u podzemne vode. Naime i u ovom slučaju, krajnji produkt oksidacije organskih spojeva koje sadrže dušikove spojeve je nitrat.

Bunari smješteni izvan gusto naseljenog i obradivog područja su Karpi i Peroj, koji imaju slične geokemijske osobine kao i ostali bunari, ali značajno niži sadržaj nitrata.

Temperatura vode bunara je viša u odnosu na izvorske vode, prosječno oko 14°C i s vrlo malom godišnjom promjenom.

Mutnoća nije osobina bunarskih voda i za razliku od izvora, sadržaj željeza nije vezan uz pojave mutnoća, to znači da je na pojedinim bunarima uz izrazito niske mutnoće sadržaj željeza visok (na izvorskim vodama željezo je uglavnom vezano na suspendirane čestice).

Bunar Šišan

Bunar Šišan uključen je u sustav javne vodoopskrbe. Ima vrlo tvrdu vodu prosječne ukupne tvrdoće od oko 23 °dH i prosječne temperature od 14 °C. Voda je dobro zasićena kisikom, a pokazatelji režima kisika imaju niske vrijednosti.

U tablici br.12. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje, jer je ispitivana voda podzemna i dezinficirana za korištenje. Kako se za obradu vode koristi isključivo dezinfekcija klorom, fizikalno kemische osobine vode se ne mijenjaju, osim amonija, koji je zbog toga izostavljen. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.10. Priloga.

Tablica br.12. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode							
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	II	II	II	II	II	II
Hranjive tvari	I	IV	IV	IV	IV	IV	IV
Voda za piće							
bakteriološki pokazatelji, nitrati							

Najveći problem vode i potencijalna prepreka normalnom korištenju u vodoopskrbi je visok sadržaj nitrata (IV vrsta), koji se u 2008. godini kretao od 7,97 do 8,90 mg N/L, ali pokazuje trend porasta. Sadržaj ispitivanih organskih spojeva je vrlo voda (ukupni fenoli, ukupne masnoće i mineralna ulja, poliaromatski ugljikovodici, lakohlapivi klorirani ugljikovodici - trihalometani odgovaraju uvjetima namjene za piće, organoklorini pesticidi, anionski detergenti i poliklorirani bifenili).

Sadržaj teških metala značajno je ispod MDK vode za piće, u mjerljivim koncentracijama izmjereni su bakar, cink, željezo i krom.

Obzirom da se ispituje dezinficirana voda, rezultati bakterioloških ispitivanja su u skladu sa zahtjevima za vodu za piće.

Bunar Jadreški

Bunar Jadreški ima vodu ukupne tvrdoće oko 22 °dH, koja je gotova sva kalcijeva tvrdoća (oko 21 °dH), prosječne temperature 14,4 °C.

Voda je dobro zasićena kisikom, a pokazatelji režima kisika - BPK₅ i KPK imaju niske vrijednosti.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija (tablica br.13.) je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje, jer je ispitivana voda u pojedinim periodima bila dezinficirana. Kako se voda prije korištenja samo dezinficira, fizikalno kemische osobine

osobine vode se, osim amonija (koji je zbog toga izostavljen za 2005-2006) ne mijenjaju, pa su stoga mjerodavne vrijednosti relevantne i za sirovu vodu. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.11. Priloga.

Tablica br.13. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	I	I	I	I	I
Hranjive tvari	I	IV	IV	IV	IV	IV
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji, nitrati						

Najveće odstupanje od planirane kategorije vode pokazuje sadržaj nitrata (IV vrsta), koji predstavlja gotovo sav ukupan dušik (III-IV vrsta). U 2008. godini vrijednosti nitrata su se kretele od 8,82 do 10,6 mgN/L s trendom porasta.

Sadržaj ispitivanih organskih spojeva je nizak (ukupni fenoli, ukupne masnoće i mineralna ulja, poliaromatski ugljikovodici, lakohlapivi klorirani ugljikovodici - trihalometani odgovaraju uvjetima namjene za piće, organoklorni pesticidi, anionski detergenti i poliklorirani bifenili).

Sadržaj teških metala značajno je ispod MDK vode za piće, a u mjerljivim koncentracijama dokazani su bakar, cink, željezo, krom i nikal.

Bakteriološko onečišćenje bunarske vode je vrlo nisko, ali je potrebno dezinficiranje prije korištenja za piće.

Bunar Ševe

Voda bunara Ševe je vrlo tvrda ukupne tvrdoće oko 22 °dH, uglavno kalcijeve tvrdoće. Temperatura voda kreće se između 13,0 i 16,0 °C.

Pokazatelji režima kisika - BPK₅ i KPK imaju niske vrijednosti i osobiti su za vodu I vrste.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija (tablica br.14.) je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje, a prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.12. Priloga.

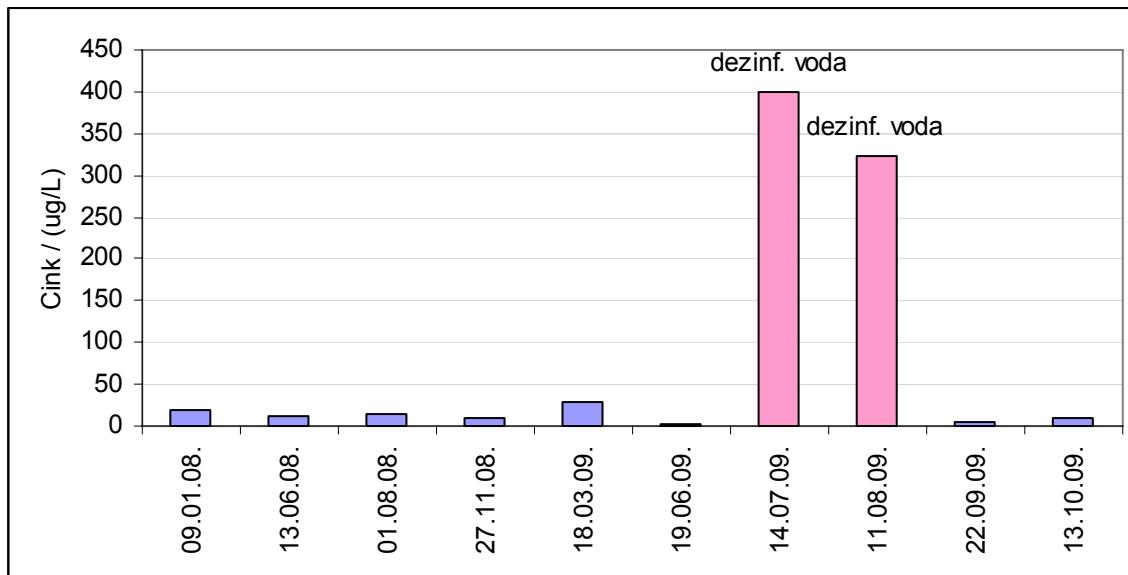
Tablica br.14. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	I	I	I	I	I
Hranjive tvari	I	IV	IV	IV	IV	IV
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji, nitrati						

Nitrat je i na ovom bunaru vrlo visok (IV vrsta), a u 2008. godini kretao od 5,55 do 7,90 mg N/L. Ujedno najviše doprinosi viskoj vrijednosti ukupnog dušika (III vrsta) i ima trend porasta. Ukupni fosfor varira od I – III vrste, ali nema trenda porasta.

Sadržaj ispitivanih organskih spojeva je nizak (ukupni fenoli, ukupne masnoće i mineralna ulja, poliaromatski ugljikovodici, lakohlapivi klorirani ugljikovodici, organoklorni pesticidi, anionski detergenti i poliklorirani bifenili).

Izmjerene vrijednosti teških metala udovoljavaju standardu vodu za piće, a u mjerljivim koncentracijama izmjereni su cink, željezo, mangan, krom i nikal. Kako je u ispitivanom periodu dva puta (u srpnju i kolovozu) uzorkovana dezinficirana voda, dakle bunar je bio uključen u sustav vodoopskrbe, zabilježen je značajan porast cinka (sl.br.3.).

Sl.br.3. Promjena sadržaja cinka u 2007. i 2008. godini na bunaru Ševe

Vrijednosti bakterioloških parametara imaju niske vrijednosti osobite, ali se voda prije korištenja mora dezinficirati.

Bunar Campanož

Bunar Campanož nije uključen u vodoopskrbu.

Voda bunara Campanož je vrlo tvrda ukupne tvrdoće oko 22 °dH, uglavno kalcijeve tvrdoće. Temperatura voda je u tipičnom rasponu za bunarske vode oko 14 °C.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija (tablica br.15.) je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje, a prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.13. Priloga.

Tablica br.15. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	I	I	I	I	I
Hranjive tvari	I	V	V	V	V	V
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji, nitrati						

Nitrat je i na ovom bunaru vrlo visok (V vrsta), a u 2008. godini kretao od 12,3 do 14,9 mg N/L. Glavni je nosioc sadržaja ukupnog dušika (IV vrsta) i ima trend porasta.

Sadržaj ispitivanih organskih spojeva je nizak (ukupni fenoli, ukupne masnoće i mineralna ulja, poliaromatski ugljikovodici, lakohlapivi klorirani ugljikovodici, organoklorni pesticidi, anionski detergenti i poliklorirani bifenili).

U mjerljivim koncentracijama izmjereni su bakar, cink, željezo, mangan i nikal. Vrijednosti su značajno ispod MDK vode za piće.

Bakteriološko onečišćenje vode je nisko.

Bunar Tivoli

Bunar Tivoli smješten je u industrijskoj zoni grada Pule. Nije uključen u vodoopskrbu. U 2008. godini su zabilježene vrlo niske mutnoće do 1,7 NTU jedinica. Zasićenje kisika varira od 26-70 %, a temperatura vode kreće se od 12,0 do 15,5°C. Kemizam se ne mijenja značajno s promjenom hidroloških uvjeta.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija (tablica br.16.) je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje, a prikazano je odstupanje u odnosu na

kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.14. Priloga.

Tablica br.16. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	I	I	I	I	I
Hranjive tvari	I	IV	IV	IV	IV	IV
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji, LHKU						

Trendovi nitrata (IV vrsta) i ukupnog dušika (III vrsta) ne pokazuju promjene, ali je sadržaj ukupnog dušika, zbog nitrata do 4,93 mgN/L, što je prosječno dvostruko niže u odnosu na bunare smještene JI od Pule.

Osobitost bunara je što se u prirodnoj vodi povremeno pojavljuju lakohlapivi klorirani ugljikovodici trikloretilen i tetrakloretilen. U 2008. godini zabilježene su maksimalne koncentracije trikloretilena do 3,9 µg/L, a tetrakloretilena do 3,1 µg/L. Sadržaj ostalih ispitivanih organskih spojeva je nizak i uglavnom ispod granice detekcije primjenjenih metoda.

Od teških metala u vodi su određene mjerljive koncentracije bakra (do 15,9 µg/L), cinka (do 36,8 µg/L) i nikla (8,3 µg/L) te željeza (do 28µg/L) i mangana (12 µg/L), što je značajno ispod MDK vode za piće.

Bakteriološko onečišćenje vode je vrlo nisko, slično kao i na ostalim bunarima.

Bunar Škatari

Bunar Škatari nije uključen u vodoopskrbu.

Voda bunara Škatari je vrlo tvrda ukupne tvrdoće oko 26 °dH. Temperatura voda kreće se između 13,0 i 15,0 °C. Zasićenje vode kisikom je od 64-68 %.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija (tablica br.17.) je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje, a prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.15. Priloga.

Tablica br.17. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	II	II	II	II	II
Hranjive tvari	I	V	V	V	V	V
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji, nitrati						

Sadržaj nitrata (V vrsta) ima visoke vrijednosti od 13,6 do 18,2 mg N/L, što je iznad MDK vrijednosti vode za piće od 11,3 mg N/L, odnosno 50 mg/L izraženo preko nitrat iona i ima trend porasta. Zbog nitrata je i ukupan sadržaj dušika vrlo visok (IV vrsta). Sadržaj ispitivanih organskih spojeva je nizak.

Od teških metala u mjerljivim koncentracijama pojavljuju se bakar, željezo, mangan, cink, krom, nikal i olovo.

Vrijednosti bakterioloških parametara su vrlo niske.

Bunar Rizzi

Bunar Rizzi nije uključen u vodoopskrbu. Voda bunara Rizzi je vrlo tvrda ukupne tvrdoće oko 23,5 °dH. Temperatura voda kreće se od 12,0 do 15,0 °C.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje. U tablici br.18. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.16. Priloga.

Tablica br.18. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	II	II	II	II	II
Hranjive tvari	I	V	V	V	V	V
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji, nitrati						

Najveće odstupanje od planirane kategorije ima ukupni dušik (IV vrsta), zbog visokog sadržaja nitrata (do 12,8 mg N/L), koji ima trend porasta (V vrsta).

Od teških metala u mjerljivim koncentracijama ima bakra, željeza i mangana.

Bakteriološko onečišćenje je nisko.

Bunar Lokvere

Bunar Lokvere nije uključen u vodoopskrbu. Zbog tehničkih razloga bilo je moguće samo jedno uzorkovanje u toku 2008.godine. Voda bunara Lokvere je vrlo tvrda ukupne tvrdoće oko 25 °dH. Temperatura voda kreće se oko 14,5 °C.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija (tab.br.19.) je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje, a prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.17. Priloga.

Tablica br.19. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode							
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	III	I	I	III	I	
Hranjive tvari	I	V	V	V	V	V	
Voda za piće							
bakteriološki pokazatelji, nitrati							

Sadržaj nitrata je ekstremno visok sa vrijednostima između oko 30 mg N/L, što je daleko iznad MDK vrijednosti vode za piće od 11,3 mg N/L. Gotovo sav sadržaj ukupnog dušika potječe od nitrata i sa vrijednošću iznad 20 mg N/L voda spada u V vrstu. Bunar Lokvere ima najviši sadržaj nitrata u cijeloj županiji. Sadržaj ispitivanih organskih spojeva je nizak.

Od teških metala u mjerljivim koncentracijama pojavljuju se cink, željezo i mangan. Vrijednosti bakterioloških parametara su vrlo niske.

Bunar Karpi

Bunar Karpi nije uključen u vodoopskrbu. Voda bunara Karpi također spada u vrlo tvrdu s ukupnom tvrdoćom oko 23 °dH. Temperatura voda kreće se između 13,5 i 14,6 °C.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje. U tablici br.20. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju

vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.18. Priloga.

Tablica br.20. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	II	II	II	III	III
Hranjive tvari	I	III	III	III	III	III
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji						

Gotovo sav sadržaj ukupnog dušika (III vrsta) potječe od nitrata (III vrsta), koji ima trend porasta, a vrijednosti se kreću oko 2,9 mg N/L, što je višestruko niže od sadržaja nitrata na bunarima JI od Pule. Sadržaj ispitivanih organskih spojeva je nizak.

Od teških metala u mjerljivim koncentracijama pojavljuju se bakar, željezo i mangan.

Bakteriološko onečišćenje je nisko.

Bunar Peroj

Bunar Peroj nije uključen u vodoopskrbu.

Voda bunara Peroj također spada u vrlo tvrdnu s ukupnom tvrdoćom oko 23 °dH, uglavnom kalcijeve. Temperatura voda kreće se između 14,0 i 14,9 °C.

Obzirom de klasificiraju samo površinske vode, klasifikacija je napravljena uvjetno radi uvida u kritične pokazatelje. U tablici br.21. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode (planirana vrsta vode) i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablici br.19. Priloga.

Tablica br.21. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	I	III	III	III	III	III
Režim kisika	I	III	II	II	III	III
Hranjive tvari	I	III	III	III	III	III
Voda za piće						
bakteriološki pokazatelji						

Nitrati (III vrsta) imaju blag trend porasta, ali je njihov sadržaj najniži na podzemnim vodama bunara, koji se ispituju, šireg pulskog područja. Prema sadržaju ukupnog dušika voda spada u II vrstu. Sadržaj ispitivanih organskih spojeva je nizak.

Od teških metala u mjerljivim koncentracijama pojavljuju se cink, željezo i mangan. Vrijednosti su značajno niže od MDK vode za piće.

Vrijednosti bakterioloških parametara su vrlo niske.

2.2. AKUMULACIJA BUTONIGA

Akumulacija Butoniga je od 2004. godine stalno uključena u vodoopskrbni sustav IŽ. Ispituju se tri mjerne postaje: površinski sloj (0,5 m ispod površine), mjesto usisa i pridnjeni sloj (1m od dna). Akumulacija, kao stajaća površinska voda, ima specifične osobine, koje se odnose na kemijski režim, režim kisika vode i život same akumulacije. Termički je stratificirana, uobičajeno od ožujka do listopada, što utječe na kvalitetu vode. Ljetne temperature vode u epilimniju dostižu vrijednosti iznad 25 °C (maksimalno izmjerena temperatura u monitoringu 27,0 °C), pa se za vodoopskrbu zahvaća voda iz termički povoljnijeg hipolimnija (prosječna temperatura vode oko 11 °C). O temperaturi vode ovisi sadržaj otopljenog kisika. Dok je zbog biološke produkcije epilimnij zasićen kisikom, u hipolimniju dolazi do manjka kisika i do anoksije. U takvim uvjetima nedostatka otopljenog kisika, remobilizira se fosfor, koji kao hranjiva tvar pospješuje primarnu proizvodnju organske tvari i utječe stimulativno na biolološku produkciju. Anoksija dovodi do anaerobnih procesa u mulju akumulacije, pa dolazi do stvaranja sumporovodika. Iz sedimenta se oslobađaju željezo i mangan, a zbog tih reduksijskih uvjeta dolazi i do stvaranja amonija iz oksidiranih oblika dušika, nitrita i nitrata. Ovakve fizikalno-kemijske osobine vode su nepovoljne, kako za živi svijet u akumulaciji, tako i za vodoopskrbu, jer se pogoršava kvaliteta sirove vode.

U tablicama br.22., 23. i 24. prikazano je odstupanje u odnosu na kategoriju vode i navedeni parametri, koji zahtijevaju obradu vode prije korištenja u javnoj vodoopskrbi. Statistička obrada podataka i ocjena prikazana je u tablicama br.20., 21. i 22. Priloga.

Tablica br.22. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu – Butoniga površinski sloj

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	II	I	I	I	I	I
Režim kisika	II	I	I	I	I	II
Hranjive tvari	II	IV	IV	III	III	IV
Voda za piće						
Temperatura vode, mutnoća, željezo, bakteriološki pokazatelji						

Odstupanje od planirane vrste vode predstavljaju hranjive tvari i to sadržaj ukupnog fosfora. Spojevi dušika su I – II vrste.

Tablica br.23. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu – Butoniga usis

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	II	I	I	I	I	I
Režim kisika	II	II	IV	III	III	III
Hranjive tvari	II	I	IV	III	III	IV
Voda za piće						
Mutnoća, željezo, mangan, bakteriološki pokazatelji						

Odstupanje od planirane vrste vode predstavljaju zasićenje kisika (III – IV vrsta) te hranjive tvari i to sadržaj ukupnog fosfora (III – IV vrsta). Spojevi dušika su II vrste, dok samo sadržaj amonija povremeno (u ovom pregledu 2005. god) prelazi u III vrstu.

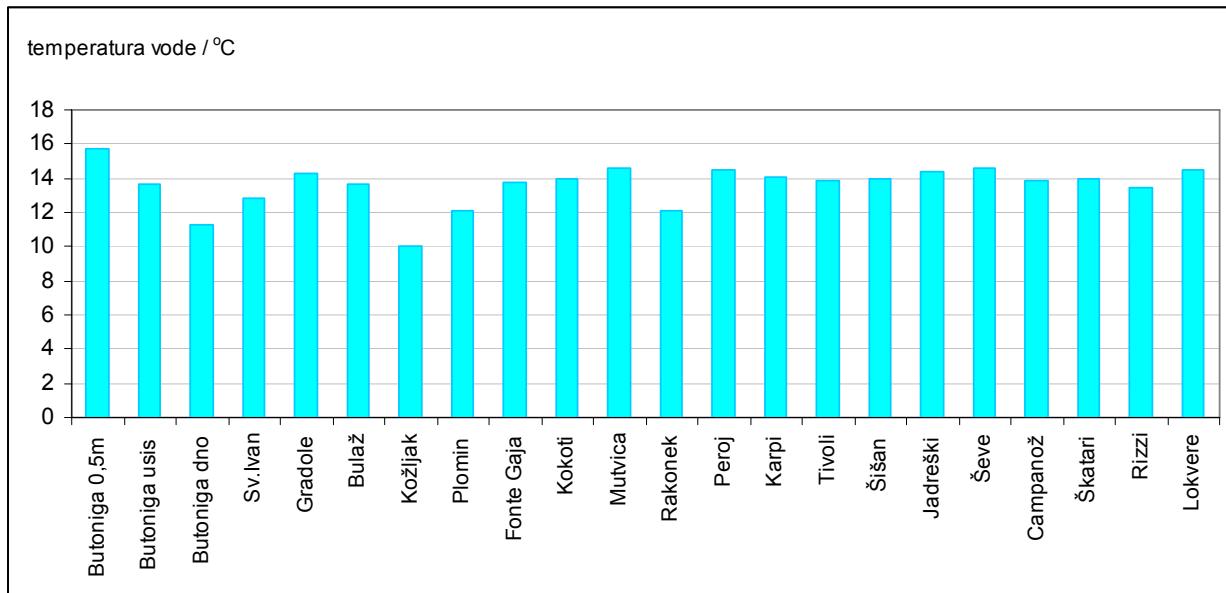
Tablica br.24. Odstupanje u odnosu na kategoriju i namjenu – Butoniga pridneni sloj

Klasifikacija – vrste vode						
Pokazatelji	Kategorija	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Fizikalno-kemijski	II	I	I	I	I	I
Režim kisika	II	V	V	V	V	V
Hranjive tvari	II	IV	V	IV	III	IV
Voda za piće						
Mutnoća, željezo, mangan, amonij, bakteriološki pokazatelji						

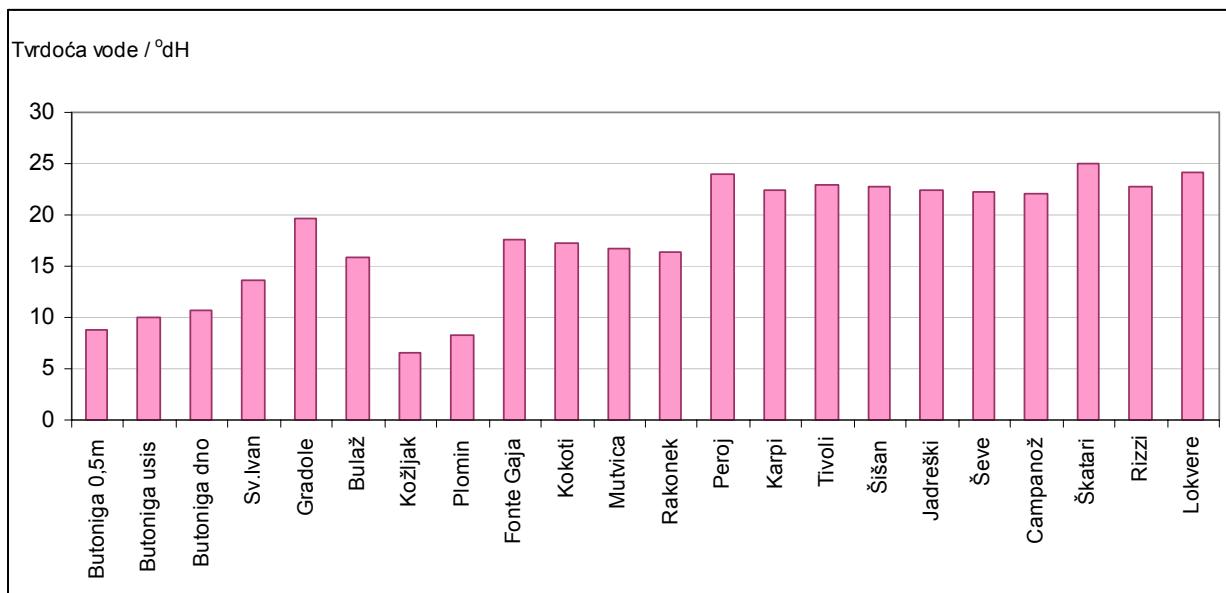
Odstupanje od planirane vrste vode predstavljaju zasićenje kisika (V vrsta) te hranjive tvari i to sadržaj ukupnog fosfora (III – V vrsta) i amonija (III – IV vrsta). Ostali spojevi dušika su I - II vrste.

2.3. Usporedba karakterističnih pokazatelja voda u vodoopskrbnom sustavu

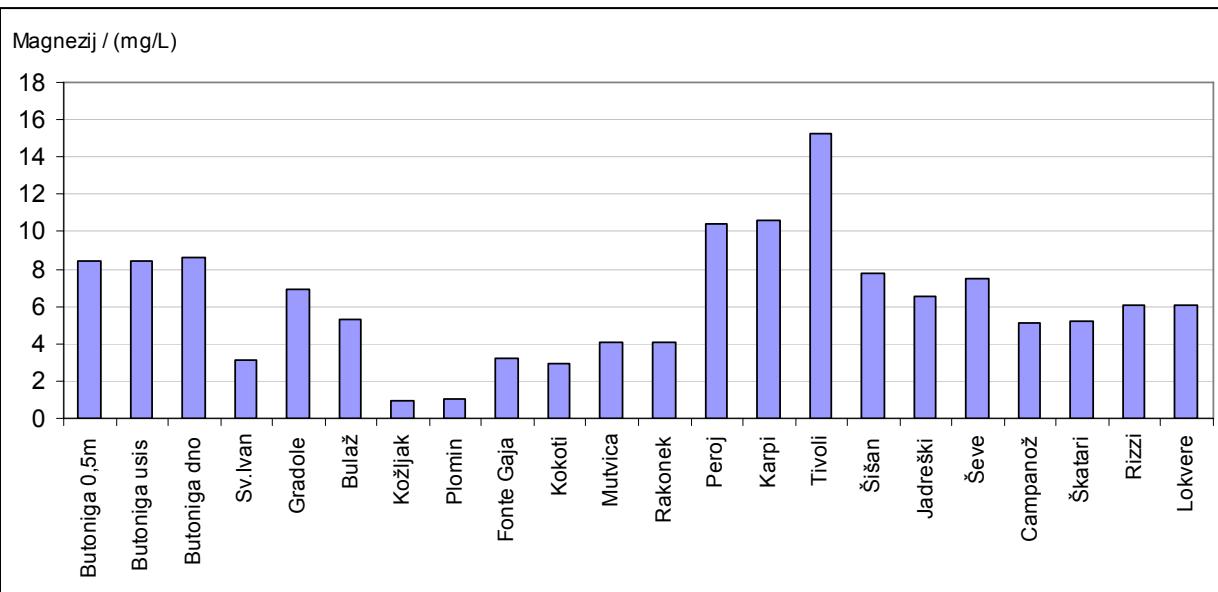
Usporedba se odnosi na prosječne godišnje vrijednosti za 2008. godinu.

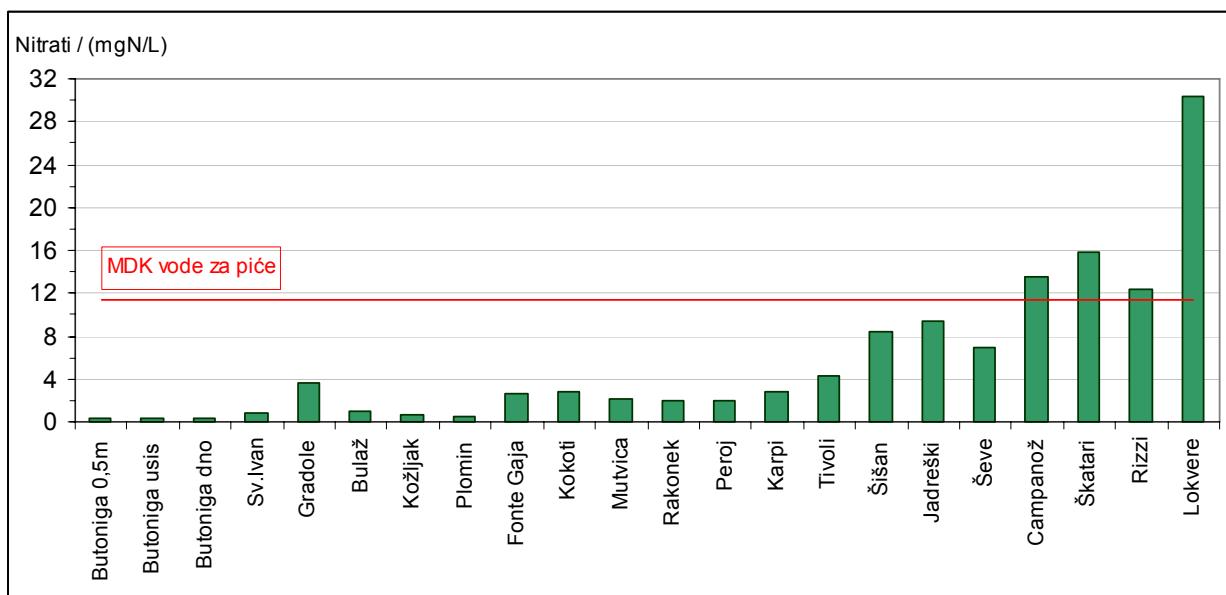
Sl.br. 4. Temperatura vode

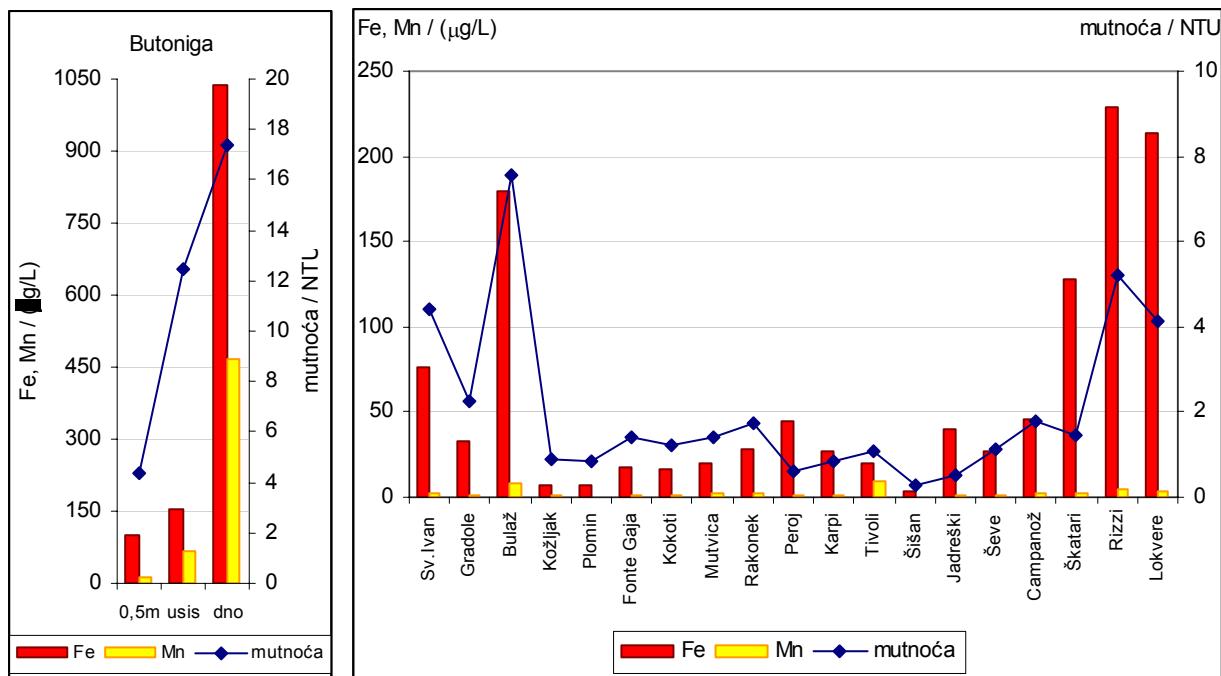
Sl.br.5. Tvrdoća vode

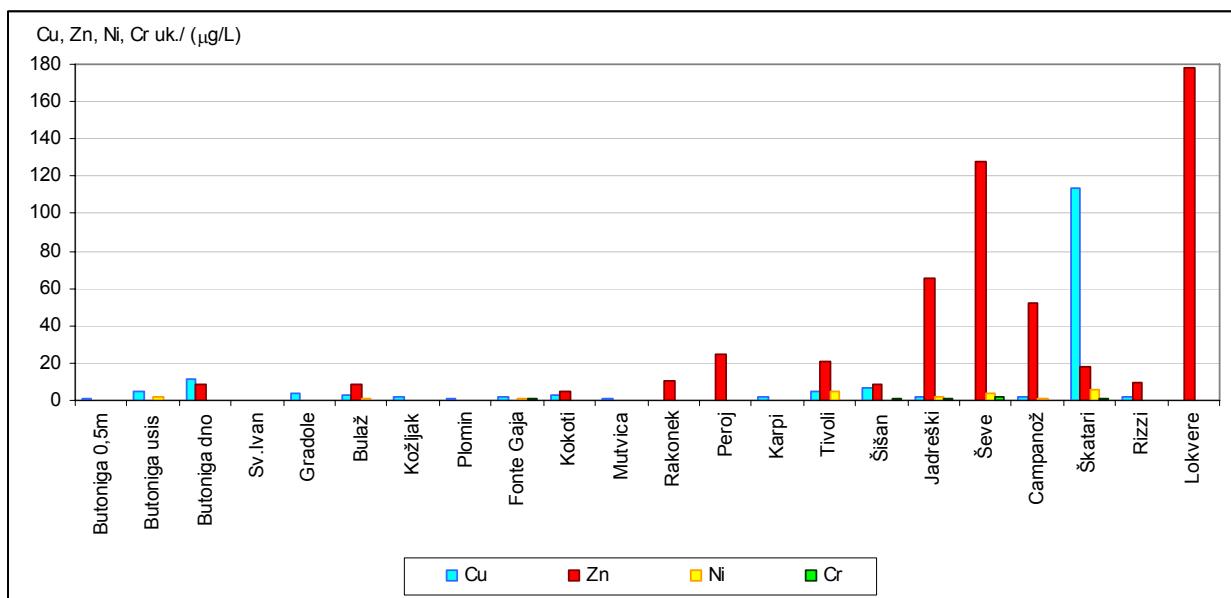
Sl.br.6. Sadržaj magnezija

Sl.br.7. Nitriti

Sl.br. 8. i 9. Željezo i mangan

	MDK voda za piće
Cu	2000 µg/L
Zn	3000 µg/L
Ni	20 µg/L
Cr uk.	50 µg/L

Sl.br.10. Bakar, cink, nikal i krom

2.4. Ocjena prema Urebi o opasnim tvarima u vodama

Ispitivane opasne tvari i izmjerene vrijednosti, koje propisuje Uredba o opasnim tvarima u vodama, prikazane su u tablici br. 25.

Tablica br.25.

Opasne tvari	Prosječne godišnje koncentracije µg/L		Maksimalne vrijednosti µg/L	
	Izmjerene	PGK	Izmjerene	MDK
Kadmij	<0,1	0,25	<0,1	1,5
Endosulfan	<0,0005	0,0050	<0,0005	0,0100
Fluoranten	<0,1	0,1	<0,1	1
Olovo	4,65 (Škatari)	7,2	8,30 (Škatari)	-
Živa	<0,1*	0,05	<0,1*	0,07
Naftalen	<0,1	2,4	<0,1	-
Nikal	4,65 (Tivoli)	20	8,30 (Tivoli)	-
PAH	<0,10*	$\Sigma = 0,08$	<0,10	-
Triklormetan	<0,10	2,5	<0,10	-
DDT uk.	0,0065 (Gradole)	0,025	0,0122 (Fonte Gaja)	-
Aldrin	0,0073 (Fonte Gaja)	$\Sigma=0,010$	0,0243 (Fonte Gaja)	-
Dieldrin				
Endrin				
Tetraklorugljik	<0,10	12		-
Tetrakloetilen	2,12 (Tivoli)	10	3,08 (Tivoli)	-
Trikloretilen	1,05 (Tivoli)	10	3,89 (Tivoli)	-

* granica detekcije metode ispitivanja

Podaci se odnose na sve mjerne postaje. PGK – navedene su maksimalne prosječne godišnje vrijednosti; MDK – maksimalne pojedinačne izmjerene vrijednosti / ili >MDK

ZAKLJUČAK

Na području Istarske županije za vodoopskrbu se koriste izvorske i bunarske vode te voda akumulacije Butoniga.

Prema Državnom planu za zaštitu voda (NN 8/99), podzemne vode koje su namijenjene za vodoopskrbu su planirane su I kategorije. Akumulacija Butoniga svrstana je u II kategoriju voda.

Klasifikacijom se vode svrstavaju u vrste, kojima se omogućava praćenje kvalitete vode u odnosu na planiranu kategoriju. Poželjna kvaliteta vode je da određena vrsta na osnovu ispitivanja odgovara planiranoj kategoriji vode. Kako je u toku 2008. izmjenjen velik broj provedbenih propisa, na vodama koji se koriste u vodoopskrbi napravljena je klasifikacija voda prema Uredbi za klasifikaciju voda, koja utvrđuje kriterije za ocjenu kvalitete površinskih voda, sa ciljem da se dobije jednoznačna ocjena resursa vode u vodopskrbnom sustavu Istarske županije, dok se ne donesu i ostali zakonski propisi, koji reguliraju područje kvalitete voda.

Opće značajke izvora su njihova bujičnost i pojava velikih mutnoća zbog prodora suspendiranog mulja i površinskih voda u podzemne vodonosnike za vrijeme kišnih perioda. Pojave su obično kratkotrajne, a intenzitet ovisi o intenzitetu kiša i stanju vodonosnika iz prethodnog razdoblja. Povećani sadržaj suspendiranog materijala znači i povećano onečišćenje tvarima koje ima sklonost vezivanja na suspendiranu tvar (bakteriološko onečišćenje, sadržaj željeza, u manjoj mjeri mangan i ugljikovodici mineralnog porijekla). Najveće amplitude po pojavama mutnoća pokazuju izvori na desnoj obali rijeke Raše, zatim izvori u slivu rijeke Mirne - Sv.Ivan, Bulaž i Gradole, u manjoj mjeri izvori na lijevoj obali rijeke Raše, a najmanje izvori s Ćićarije.

Na izvorima se nastavlja nepovoljan trend porasta hranjivih tvari (spojevi dušika i fosfora), koji se ne mogu ukloniti sadašnjim stupnjem prerade vode. Vrijednosti, naročito nitrata, koji su glavni nosioc sadržaja dušika u vodama, su u granicama II - III vrste voda i za sad ne predstavljaju ograničenja i ugrožavanje vodoopskrbe. Međutim, trend porasta svakako ukazuje na potrebu pojačanih mjera zaštite izvorskih voda.

Sadašnji stupanj prerade vode na izvorima uključuje taloženje, filtriranje i dezinfekciju (Sv.Ivan, Gradole, Rakonek), uspješno uklanja ovu vrstu onečišćenja i omogućava u javnom vodopskrbnom sustavu zdravstveno ispravnu vodu za piće. Na izvorima gdje nema pojava velikih mutnoća, a to su uglavnom izvori labinskog područja (Kokoti, Fonte Gaja, Mutvica, Plomin i Kožljak), primjenjuje se samo postupak dezinfekcije. Međutim, pojave poplava, kao na

primjer poplava u dolini Raše krajem 2008. godine, dovela je do pojava jačih zamućenja i izazvala uvođenje dodatnih mjera osiguranja zdravstveno ispravne vode u vodoopskrbnom sustavu. Ovakve pojave upozoravaju o potrebi investiranja u odgovarajuće tehnologije prerade vode, koje bi omogućile sigurnost vodoopskrbe bez obzira na promjene kvalitete sirove vode na izvorištima.

Obzirom da se radi o krškim izvorima s velikim brzinama protjecanja vode, naročito u kišnim periodima, rizik od onečišćenja je uvijek vrlo visok. Sadašnje stanje kvalitete voda izvora pokazuje da se radi o onečišćenju koje se može ukloniti postojećim stupnjem prerade.

Vode bunara na širem području Pule su tipične podzemne vode, osobite po visokoj mineralizaciji i većem udjelu nekarbonatne tvrdoće u odnosu na izvore. I na ovim prirodnim resursima nastavljen je trend porasta hranjivih tvari, naročito nitrata. Gotovo svi bunari su isključeni iz vodoopskrbe zbog nitrata, koji prelaze MDK vode za piće. U toku 2008. godine u sustav su bili uključeni bunari Šišan, Jadreški (isključen u zadnjem tromjesečju) i povremeno Ševe (srpanj-kolovoz).

Kao postupak prerade na bunarima koristi se samo dezinfekcija, kojom nije moguće osigurati zdravstveno ispravnu vodu za piće, jer uklanjanje nitrata iz vode zahtijeva složenije postupke prerade.

Akumulacija Butoniga je termički stratificirana, što znači da prirodno dolazi do raslojavanja vode s različitim gustoćama zbog različite temperature, što ima za posljedicu različite fizikalno-kemijske osobine vode i različite procese po vertikalnom stupcu vode. Ljetni period je osobit po naglom padu otopljenog kisika prema dnu akumulacije, gdje se može pojaviti i potpuni nedostatak otopljenog kisika. U takvim uvjetima dolazi do porasta sadržaja amonijaka, spojeva željeza i mangana te sumoprovodika. Sadržaj ukupnog fosfora i dalje ima trend porasta, što je vrlo važan faktor u eutrofikaciji akumulacije. U ljetnom periodu najveće potrošnje vode, crpi se voda lošije kvalitete, što stavlja dodatne zahtjeve pred tehnologiju prerade vode. Sadašnje stanje u vodoopskrbi, koju snabdijeva Butoniga, pokazuje da prerada vode udovoljavaju zahtjevima za vodu za piće.

Na osnovu prošlogodišnjeg monitoringa prirodnih resursa koji se koriste u vodoopskrbi može se zaključiti da kvaliteta sirovih voda, uz postojeću preradu vode, udovoljava postizanju standarda vode za piće. Nepovoljan je trend porasta hranjivih tvari na svim vodama. Zbog hranjivih tvari, prvenstveno nitrata, isključen je velik broj bunara iz vodoopskrbnog sustava, što je direktno negativna posljedica kvalitete na raspoložive količine vode, izuzetno važnom parametru, o kojem se ne dobiva informacija na osnovu monitoringa.

PRILOG

Tablice sa statističkom obradom i ocjenom kvalitete voda.

